

Nieuwsbrief Vereniging voor Oudheidkunde

Nieuwsbrief 2021, nr 4

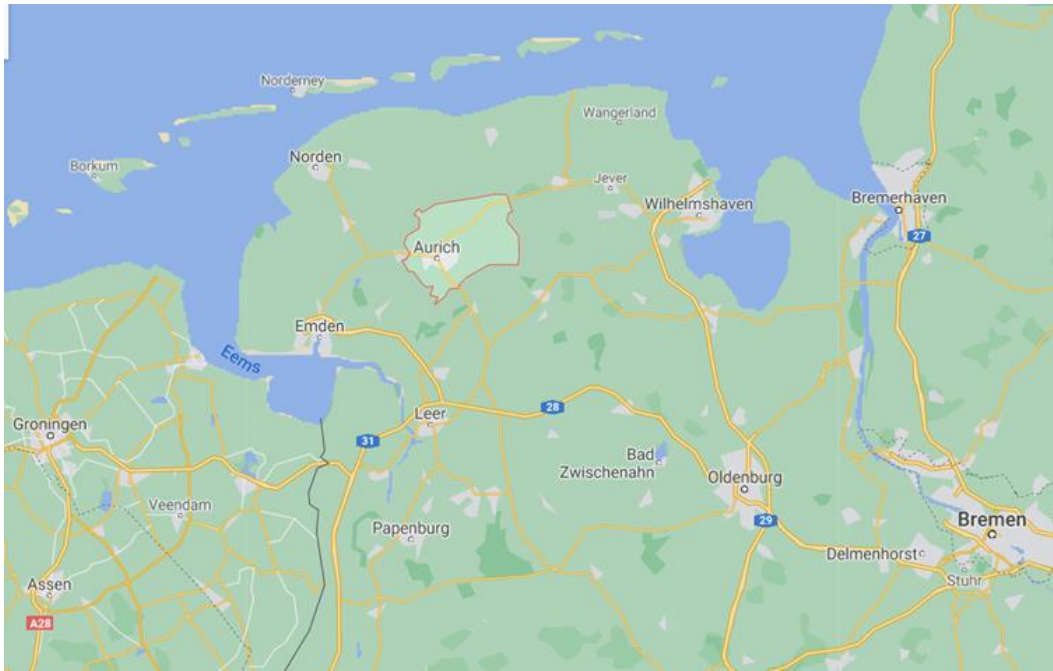
Anton Schulte (1925-1945), wie weet nog van hem?

Vaak krijgt het bestuur vragen van leden en niet-leden over aangelegenheden die samenhangen met de geschiedenis van Lichtenvoorde of omgeving. En zo kregen wij ook onlangs een vraag van een meneer C. Timmer. De heer Timmer en zijn vrouw bezoeken al jaren begraafplaatsen in Ostfriesland (Dld) op zoek naar Duitse soldaten die daar in de nadagen van de oorlog zijn gesneuveld. In Ostfriesland gesneuvelde geallieerde soldaten werden overgebracht naar - en begraven op - geallieerde begraafplaatsen, zoals de Canadese begraafplaats in Holten. Maar in Ostfriesland gesneuvelde Duitse soldaten werden begraven op lokale begraafplaatsen in Ostfriesland.

De heer Timmer heeft nu de gegevens van ongeveer 1500 Duitse gesneuvelden uitgezocht en in een computerbestand ingevoerd. Want veel is nog steeds niet of niet volledig bekend. Natuurlijk zijn er officiële instanties die gegevens verzamelen en informatie verstrekken. Zo is er de Volksbund, de Duitse gravendienst. Maar ook daar is niet altijd alles bekend. En soms zijn de gegevens in de archieven met elkaar in strijd. Ook kan het lang duren voordat de Volksbund reageert op verzoeken om informatie.

Ongeveer 1 miljoen Duitse soldaten worden nog steeds vermist. De Volksbund is nu volop bezig in Rusland, vooral in Wolgograd (Stalingrad) en Koersk. Soms worden daar begraafplaatsen gevonden onder vuilnisbelten, die dan eerst geruimd moeten worden. Hun namen staan vaak vermeld op de grafsteen van familieleden en bijna ieder dorp of stad in Duitsland heeft wel een monument met daarop de namen van soldaten die tijdens WO I en WO II zijn gesneuveld of die sindsdien worden vermist.

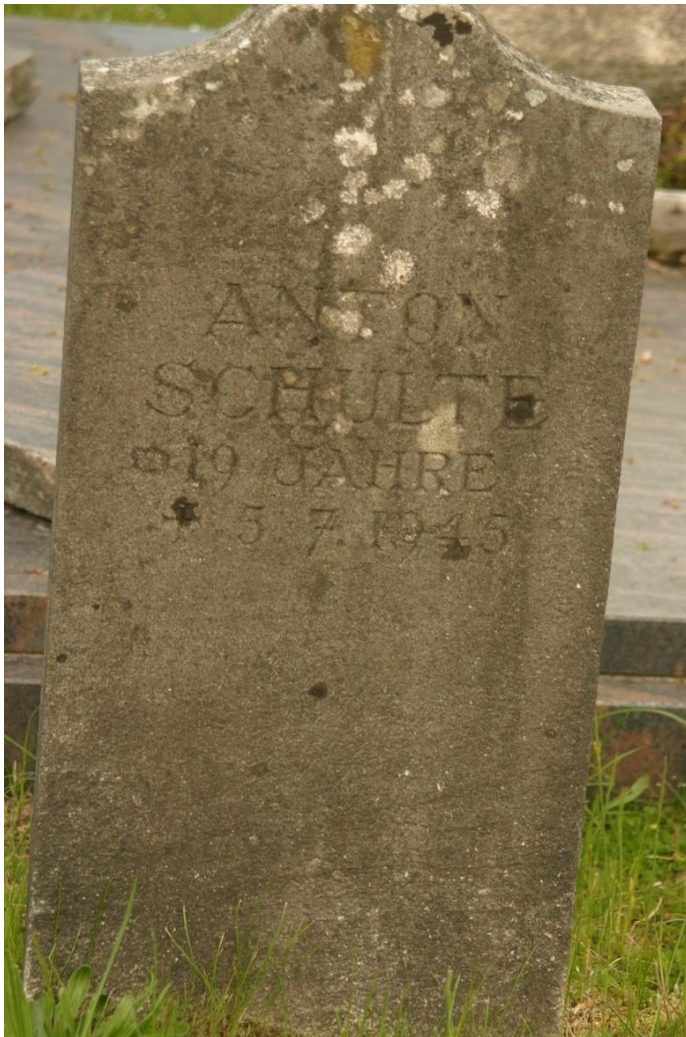
Ook in het register van het kerkhof van de evangelisch-lutherse kerk in het dorp Plaggenburg (gemeente Aurich) staan veel soldaten vermeld zonder vermelding van een datum van overlijden. Soldaten dus uit Plaggenburg en omgeving die in de Eerste of Tweede Wereldoorlog zijn vermist en niet op het kerkhof van Plaggenburg zijn begraven maar daar wel worden herdacht.

Schermprent Google maps

Bij een bezoek aan dit kerkhof kwam de heer Timmer onlangs het graf tegen van de 19-jarige Anton Schulte. Het graf was herkenbaar als soldatengraf en viel op omdat het er erg verwaarloosd uitzag. Ook vond de heer Timmer het vreemd dat Anton was begraven in Plaggenburg en niet op het kerkhof van het naburige Tannenhausen, eveneens gelegen in de gemeente Aurich, waar een Kriegslazarett was. Het graf vermeldde slechts de naam, de datum van overlijden en de leeftijd van 19 jaar. Op het graf stond niet, zoals wel gebruikelijk is, ook de geboortedatum. En, hoewel het graf herkenbaar was als soldatengraf, stond in het kerkhofregister dat hij géén soldaat zou zijn.

Foto's C. Timmer

Uit navraag door de heer Timmer bij de Volksbund bleek dat deze Anton Schulte toch wel degelijk soldaat was en dat hij afkomstig was uit Lichtenvoorde. Zijn rang was 'Gefreiter'. Meer was er ook bij de Volksbund niet bekend. Een foto van Anton was er niet. De heer Timmer vroeg daarom aan ons of er bij onze vereniging misschien meer bekend was over Anton Schulte.

Inmiddels heeft de heer Timmer het kerkhof van Plaggenburg opnieuw bezocht en hij heeft nu ook de pastor gesproken. Ook de pastor vond het vreemd dat Anton Schulte niet in Tannenhausen was begraven. De pastor heeft het kerkhofregister nagekeken. Anton Schulte bleek te zijn overleden op 5 juli 1945 om 22.00 uur in het toenmalige Kriegslazarett 6/686 Tannenhausen. Hij is overleden aan de gevolgen van granaatsplinters van een mijnexplosie. Hierdoor heeft hij bloedvergiftiging gekregen waar hij aan is bezweken. Hij is begraven op 8 juli.

Het Kriegslazarett Tannenhauseen bestaat niet meer maar er is wel een Vereniging van het Lazarett Tannenhauseen. Bij die vereniging, bij het Duitse Rode Kruis in München en bij het Wehrmachtarchief in Berlijn wil de heer Timmer ook nog navraag doen.

De heer Timmer heeft bij de pastor van Plaggenburg naar voren gebracht, dat het graf er erg verwaarloosd bij ligt. De pastor was dat eens met de heer Timmer. De pastor wist niet of de Volksbund, de Duitse gravedienst, verantwoordelijk is voor de staat van het graf, maar hij heeft aan Timmer toegezegd dat hij er werk van zal maken. Binnenkort wil de heer Timmer nog eens poolshoogte nemen en als de situatie dan niet verbeterd is wil hij eventueel zelf het graf beter in orde maken.

Het intrigeerde Timmer dat een jonge jongen van 19 jaar uit Lichtenvoorde in Noord-Duitsland in een slecht onderhouden graf ligt. En, zoals vermeld, is het niet goed verklaarbaar dat Anton is begraven in Plaggenburg en niet in Tannenhauseen. De heer Timmer hoopt dat er nog familie of nabestaanden van hem zijn, die hem meer over Anton kunnen vertellen.

Wat wij weten

Anton Schulte is geboren op 28 december 1925 te Lichtenvoorde. Hij was de zoon van Franz Heinrich Schulte en Johanna Aleida te Veele. Volgens informatie op het internet kwam Franz Heinrich (*1888) uit Nieder Albaum, een plaats tussen Keulen en Winterberg. Moeder Johanna Aleida (Leide) te Veele (*1885) is geboren in de gemeente Lichtenvoorde. Doordat Franz Heinrich Schulte de Duitse nationaliteit had, hadden ook de kinderen van het echtpaar de Duitse nationaliteit. Aan hun moeder ontleenden zij, volgens de toenmalige wetgeving, niet (tevens) de Nederlandse nationaliteit. Maar welk paspoort men had, zal in die jaren in deze grensstreek weinig uitgemaakt hebben

Uit het bevolkingsregister Lichtenvoorde, in te zien bij het Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers, blijkt dat het echtpaar in Bocholt is getrouwd in 1912 en in elk geval al in 1924 in Lichtenvoorde woonde. De in 1925 geboren Anton was waarschijnlijk een geboren en getogen Lichtenvoordenaar, bovendien met familie van moederskant in de gemeente Lichtenvoorde. Anton was in zoverre meer Nederlander dan Duitser. Hij had echter de 'pech' dat zijn vader uit Duitsland afkomstig was, zodat hij werd opgeroepen in Duitse dienst. En dat heeft hem uiteindelijk zijn leven gekost. In feite is ook hij dus een Lichtenvoords slachtoffer van de Tweede Wereldoorlog.

In periodiek nr 66, pagina 20, staat het verhaal van Antoon Tillmann, 'Belevenissen van een Lichtenvoordse jongen met Duitse nationaliteit als Wehrmacht-soldaat 1940-1945'. Ook deze werd opgeroepen in Duitse krijgsdienst. Veel keuze hadden ze niet. In Tillmanns verhaal lezen we dat de Duitse bezetter dreigde met represailles tegen familieleden als een 'dienstplichtige' zich niet meldde. Met Antoon Tillman liep het gelukkiger af dan met Anton Schulte. Hij keerde na omzwervingen in Rusland, Normandië en de Ardennen uiteindelijk wel terug in Lichtenvoorde.

De heer Timmer zou graag iets meer horen over Anton Schulte van familie of nabestaanden, als die er nog zouden zijn. Uit de internetsite 'wiewaswie.nl' blijkt dat ooit in het Lichtenvoordse bevolkingsregister stonden ingeschreven:

vader Franz Heinrich Schulte, geboren te Nieder Albaum op 16-08-1888

moeder Johanna Aleida te Veele, geboren te Lichtenvoorde op 22-04-1885

Franz Johan Gerard Schulte, geboren te Bocholt op 08-07-1912, september 1940 in Aalten gehuwd met J.G. Wubbels, geboren 19-06-1916;

Johanna Maria Hermina Schulte, geboren te Bocholt 14-08-1913, overleden te Amersfoort op 26-01-1965, bij haar overlijden gehuwd met G.J. Vrieze en eerder gehuwd met A.J. van Dijk;

Clara Maria Berendina Schulte, geboren 07-05-1918, eerst getrouwd met F.B. Paus, later met J.R. Froeling, overleden te Groenlo op 27-02-1957

Johannes Marinus Schulte, geboren 28-10-1921

Antonius Gerardus Schulte, geboren 12-02-1924, overleden te Lichtenvoorde op 28-05-1924

Antonius Johannes Theodorus Schulte, geboren 28-12-1925, overleden 5 juli 1945 te Aurich Tannenberg.

Vanwege de privacy van betrokkenen zijn er geen recentere gegevens. Maar wel is op een genealogiesite de overlijdensdatum en de begraafplaats van Anton vermeld. De beheerder van de internet-stamboom op die site wist ons desgevraagd nog mee te delen dat de informatie over Anton enige jaren geleden aan hem was verstrekt door ene meneer Van Dijk. Dat was dan waarschijnlijk een neef van Anton, een zoon van Johanna M.H. Schulte uit haar huwelijk met A.J. van Dijk. Waarschijnlijk wist de familie dus wel waar en wanneer Anton was overleden en dat hij was begraven in Plaggenburg.

Binnen het bestuur van onze vereniging was er ook nog een herinnering aan Antons ouders, het echtpaar Schulte-te Veele. Eind jaren vijftig, begin jaren zestig wandelde het echtpaar zo ongeveer elke morgen door het centrum van Lichtenvoorde met hun witte hondje. Ze woonden aan de Bleekwal.

Woning aan de Bleekwal

Foto: Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers te Doetinchem (ecal.nu).

Wie weet nog iets van Anton?

Anton zal op de Sint Jorisschool gezeten hebben, klasgenoten en een Lichtenvoordse vriendenkring hebben gehad. Maar het is inmiddels 76 jaar geleden dat Anton is overleden. Dus er zullen nog maar weinig mensen in Lichtenvoorde die nog een persoonlijke herinnering hebben aan Anton Schulte.

Maar mocht iemand nog wel iets weten van Anton Schulte, dan vernemen wij het graag op ons vaste e-mailadres info@oudheidkundelichtenvoorde.nl. We zullen die informatie dan doorgeven aan de heer Timmer Maar ook zelf horen wij er graag meer van. Want het lot van Anton Schulte is een deel is van de geschiedenis van Lichtenvoorde. En ook hij heeft er recht op om herinnerd te worden.